

มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองพยานผู้ให้ข้อมูลในคดีทุจริต
Problems and obstacles for protection of the informant on corruption¹

ดร.สังเวียน เทพตา*

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองพยานผู้ให้ข้อมูลในคดีทุจริต มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาถึง ความหมาย สาเหตุ และรูปแบบของการทุจริต รวมถึงอุปสรรคในการดำเนินคดีทุจริต บทบาท หน้าที่ และกฎหมาย ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในคดีทุจริต มาตรการการให้ความคุ้มครองผู้ให้ ข้อมูลในต่างประเทศ เพื่อนำมาพิจารณาและปรับใช้ในการวางมาตรการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลของประเทศไทย ความแตกต่างของระหว่างพยานกับผู้ให้ข้อมูลและมาตรการในการคุ้มครองพยานกับมาตรการในการคุ้มครองผู้ให้ ข้อมูลและแสวงหาแนวทางในการวางมาตรการในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐในคดีทุจริต ตลอดจนจัดทำ ข้อเสนอแนะในเชิงกฎหมายเพื่อให้มีการนำข้อเสนอแนะนี้ไปพิจารณาดำเนินการวางมาตรการทางกฎหมายในการ คุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐในคดีทุจริตต่อไป ผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทสำคัญในการรักษาประโยชน์สาธารณะเพราะเป็นผู้ เปิดเผยข้อมูลจริงที่ตนได้พบเห็นให้ปรากฏต่อหน้าสาธารณชน อันเป็นจุดเริ่มต้นในการดูแลรักษาประโยชน์ สาธารณะให้คงอยู่ต่อไป การให้ข้อมูลเป็นการเปิดเผยผู้กระทำผิดมิชอบกับผู้ให้ข้อมูลจึงตกเป็นเป้าหมายถูกระทำการ โต้ตอบจากผู้เสียหายประโยชน์โดยผู้ให้ข้อมูลอาจถูกโต้ตอบจากการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สิน เป็นต้น ดังนั้นรัฐจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องกำหนดมาตรการการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแก่ รัฐเพื่อส่งเสริมให้เกิดการให้ข้อมูลอย่างกว้างขวางโดยไม่เกรงกลัวต่ออันตรายที่อาจเกิดจากการเปิดเผยข้อมูล เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะนั้น ผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะให้มีมาตรการทางกฎหมายที่ให้การคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล หลังจากสิ้นสุดคดีเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลอาจไม่ได้รับความปลอดภัยควรมีมาตรการดูแลผู้ให้ข้อมูลไปตลอดเพื่อ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครอง ผู้ให้ข้อมูลเพื่อความมั่นใจตลอดจนการกำหนดหลักเกณฑ์การชดเชยความเสียหายอันเกิดแก่ผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐเพื่อให้ เกิดความชัดเจนในระบบกฎหมายไทยและส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่ชอบด้วย กฎหมาย การกระทำที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่รัฐ การกระทำที่เป็นอันตรายต่อสุขอนามัยและความปลอดภัยต่อ สาธารณะ รวมทั้งการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมในสังคมไทย

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย, คุ้มครองพยาน, ผู้ให้ข้อมูล

¹ ส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชากฎหมายมหาชน(ศส.ม.)มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

* กรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชากฎหมายมหาชน(ศส.ม.)

Abstract

Research Legal measures to protect witnesses who provide information in corruption cases. The purpose is to study the causes and patterns of fraud. Including barriers to prosecute corruption in the role and legal authority of state agencies involved in the operation in corruption cases. Measures to protect informants abroad. To consider and adopt measures to protect the information of Thailand. The differences between the testimony of the informant and witness protection measures and measures to protect the information and seeking ways to put measures to protect the information to the state in corruption cases. As well as the recommendations made in the law to bring this suggestion to consider the implementation of legal measures in place to protect the information to the next state in corruption cases. This information plays a key role in keeping the public interest because of the fact that their disclosure was found to appear in public. As a starting point to maintain the public interest to continue this. The data reveal the culprit wrongful information providers and thus a target object interaction from the information that is provided by the informant may be interactive from acts that cause damage to physical life, liberty and property, etc. Thus, the Government. There is a great need to establish measures to protect those who provide information to the public to foster an extensive information without fear of potential harm from the disclosure of information of public interest, the findings are. Suggestions for legal measures to protect the data after the lawsuit because the data may not be safe should be taking care of all the safety information in other assets and Uruguay. There should be a release to the public about measures to protect the data so confident, as well as the criteria for compensation for damages caused to provide information to the state to achieve clarity in the legal system, Thailand and encourage the disclosure. About actions Unlawful The inappropriate actions of public officials. Actions that threaten the health and safety of the public. Including acts that harm the environment in Thailand.

Keywords : Legal measures, protection of witnesses, informants.

ความนำ

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าปัญหาเรื่องการคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญลำดับต้นที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรง ปัญหาคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมีมาช้านานและมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าดัชนีวัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๘ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๖ พบว่า ค่าดัชนีวัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันยังอยู่ในระดับต่ำ คือ ระดับคะแนนอยู่ระหว่าง ๒๗ ถึง ๓๗ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าดัชนียังไม่ถึงครึ่ง จากตัวเลขดังกล่าวเป็นเครื่องชี้วัดให้เห็นว่าประเทศไทยยังคงมีปัญหาคอร์รัปชันอยู่ในระดับสูงและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น รูปแบบการทุจริตที่ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค หรือระดับประเทศ ผู้กระทำผิดมักจะเป็นผู้มีอำนาจอิทธิพล และความซ้ำซ้อนในการหาช่องทางการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์จากรัฐ โดยเฉพาะการทุจริตเชิงนโยบายที่มีความซับซ้อนในกระบวนการทุจริต ไม่มีการทิ้งร่องรอยหลักฐานในการกระทำผิด และไม่มีผู้รู้เห็นนอกจากกลุ่มผู้รับประโยชน์อันมิชอบจากการกระทำผิด ทำให้กระบวนการยุติธรรมเกิดอุปสรรคในการแสวงหาพยานหลักฐานในการดำเนินคดีได้และถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีผลการพิจารณาคดีที่ลงโทษผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในความผิดเกี่ยวกับการทุจริตอยู่บ้าง แต่ในข้อเท็จจริงที่ปรากฏแก่สังคม ยังมีโครงการสาธารณะระดับชาติอีกหลายโครงการที่มีประเด็นเกี่ยวกับ

การทุจริต ซึ่งยังไม่มีการนำขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรม แต่กลับเป็นเพียงกระทู้ทางการเมืองที่ถกเถียงกันในสภานิติบัญญัติ และจบลงด้วยการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล นอกจากนี้ที่มาของการกล่าวถึงประเด็นการทุจริตในโครงการต่างๆ มักมีจุดเริ่มต้นจากสื่อมวลชน ที่นำเสนอประเด็นความเสียหาย ความบกพร่อง หรือความล่าช้าของโครงการระดับชาติต่างๆ จนนำไปสู่ข้อวิพากษ์วิจารณ์ถึงสัญญาระหว่างรัฐกับเอกชนผู้ประมูลโครงการ และพาดพิงไปถึงประเด็นการทุจริต ซึ่งไม่มีพยานหลักฐานที่ชัดเจนเพียงพอจะนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ด้วยเหตุที่การกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตมีลักษณะเฉพาะที่สร้างปัญหาในการปราบปราม ยิ่งทำให้การดำเนินการกับผู้กระทำผิดกระทำได้ยากยิ่งขึ้น ปัญหาอันเกิดจากลักษณะเฉพาะการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริต โดยเฉพาะการทุจริตซึ่งเกี่ยวข้องกับนักการเมือง กล่าวคือ ปัญหาในขั้นตอนการตรวจพบความผิดเกี่ยวกับการทุจริต การทุจริตเป็นการกระทำความผิดโดยมีองค์ประกอบที่เป็นผู้กระทำตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป โดยมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าของที่รัฐ โดยเฉพาะการทุจริตในโครงการสาธารณะหรือโครงการระดับชาติที่มีงบประมาณจำนวนมาก เจ้าของที่รัฐที่เกี่ยวข้องมักเริ่มต้นตั้งแต่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลโครงการ จนถึงเจ้าหน้าที่รัฐในระดับผู้บริหาร กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติและอำนวยการด้านบริหารจัดการโครงการ สำหรับผู้กระทำ ความผิดอีกฝ่ายหนึ่งมักได้แก่ ฝ่ายเอกชนที่เป็นผู้ได้รับการกำหนดให้ดำเนินโครงการของรัฐ หรือผู้ที่ได้รับการกำหนดให้เป็นผู้ดำเนินการ

โครงการของรัฐ เนื่องมาจากการเจรจาแบ่งสรรผลประโยชน์หรือเสนอประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นเงิน หรือทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่จูงใจเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้อำนวยความสะดวกหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ฝ่ายเอกชนนั้น ได้เป็นผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้จัดทำโครงการของรัฐ การเริ่มต้นกระบวนการทุจริตคอร์รัปชันในโครงการสาธารณะ อาจเริ่มจากฝ่ายเอกชนเป็นผู้เสนอประโยชน์ให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ หรืออาจเริ่มจากฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐส่งสัญญาณให้ฝ่ายเอกชนที่สนใจหรือต้องการเสนอตนเข้าคัดเลือกเป็นผู้ติดต่อเพื่อเสนอผลประโยชน์ หรือในบางกรณี อาจเริ่มด้วยการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กันอยู่ก่อนระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับสูงกับภาคเอกชนที่เป็นเครือข่าย หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดทางธุรกิจ โดยเริ่มด้วยการวางแผนจัดตั้งข้อเสนอโครงการสาธารณะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อเป็นหนทางในการได้มาซึ่งผลประโยชน์จากงบประมาณรัฐจำนวนมาก ซึ่งมีการวางแผนงาน ดำเนินการติดต่อและคัดเลือกบริษัทผู้ค้า หรือบริษัทที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดอื่นๆ ที่ผลิตหรือหาวัตถุดิบหรือวัสดุที่มีคุณภาพต่ำหรือคุณภาพระดับกลาง ติดต่อประสานกับผู้เกี่ยวข้องที่พร้อมดำเนินการเมื่อประมูลโครงการได้ และเมื่อเตรียมความพร้อมเรียบร้อยแล้ว จึงเสนอโครงการเข้าสู่คณะรัฐมนตรี โดยนำเสนอถึงข้อดีและประโยชน์ของโครงการดังกล่าว ซึ่งหากฝ่ายบริหารเห็นชอบก็จะเข้าสู่กระบวนการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำโครงการในที่สุด และเมื่อถึงขั้นตอนที่เปิดให้เอกชนเข้าประมูลหรือเสนอแผนงานเพื่อเข้าคัดเลือกเป็นผู้ดำเนินโครงการ ผู้ดำรงตำแหน่ง

ทางการเมืองที่เป็น ผู้ร่วมกระทำผิดก็จะเสนอข้อกำหนดคุณสมบัติเพื่อให้เอื้อประโยชน์กับพวกพ้องที่ตนได้ติดต่อวางแผนร่วมกันไว้จนในที่สุดผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในกระบวนการอาจร่วมมือกันเพื่ออำนวยความสะดวกให้บริษัทที่ร่วมกระทำผิด สามารถได้รับคัดเลือกเป็นผู้ดำเนินโครงการ และในการจัดทำโครงการดังกล่าวย่อมต้องแบ่งเงินงบประมาณส่วนใหญ่เพื่อแบ่งให้กับเจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับที่เกี่ยวข้องและเป็นผลกำไรของบริษัทที่ดำเนินการด้วย ซึ่งท้ายที่สุดก็ส่งผลให้คุณภาพวัสดุหรือคุณภาพของผลงานโครงการต่างๆ มีระดับต่ำและทำให้เกิดปัญหาที่รัฐบาลต้องตามแก้ไขปัญหาในภายหลัง โดยใช้งบประมาณแผ่นดินจากส่วนอื่นมาเป็นงบที่แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทุจริต ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐในขบวนการทุจริตในระดับต่ำลงมาและบริษัทเอกชนที่ดำเนินโครงการ ก็จะได้ผลกำไรอันเป็นเงินงบประมาณของรัฐ สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การทุจริตยังคงมีอยู่ เนื่องมาจากขาดผู้ที่จะให้ข้อมูล เบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตนั้น เพราะคดีทุจริตในภาครัฐมีลักษณะเป็นอาชญากรรมซ่อนเร้น (Hidden Crime) ซึ่งแตกต่างจากคดีอาญาทั่วไปที่จะมีผู้เสียหายจากการกระทำผิดมาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อเจ้าพนักงาน เพื่อให้มีการดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำผิด แต่การทุจริตคอร์รัปชันมักเป็นเรื่องรู้เห็นกันเฉพาะผู้ให้และผู้รับ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนำเรื่องดังกล่าวออกมาเปิดเผยหรือร้องทุกข์กล่าวโทษต่อเจ้าพนักงาน เพราะจะทำให้ตนเองได้รับความเดือดร้อนเสียหายไปด้วย โดยเฉพาะพยานบุคคลเมื่อมีความสำคัญ

ในคดีมากเท่าไร ก็มีโอกาสถูกข่มขู่ คุกคาม หรือ ทุบตี ร้ายแรงมากขึ้น เนื่องจากผู้กระทำผิด ต้องการขจัดผู้รู้เห็นเหตุการณ์ที่อาจพินิจ ความผิดของผู้กระทำผิดนั้นได้ หรือไม่ก็ทำให้ พยานเกิดความเกรงกลัวจนกลับคำให้การของตน จากที่กล่าวมา จะพบว่าประเด็นปัญหา เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในคดีทุจริตของ ประเทศไทยนั้น สามารถแยกได้เป็น ๒ ประเด็น คือ

๑. ประเด็นปัญหาด้านข้อเท็จจริง
๑.๑ คดีทุจริตส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับผู้มี อิทธิพล หรือผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานใน ระดับสูง ทำให้ผู้ที่ทราบเบาะแส หรือข้อมูลมัก ไม่กล้าเปิดเผย หรือแจ้งความเพื่อให้มีการ ดำเนินคดี

๑.๒ การดำเนินการในคดีทุจริต มักจะหา หลักฐานในการกระทำผิดค่อนข้างยาก เนื่องจาก ผู้กระทำการทุจริต มักรู้ช่องทาง หรือช่องโหว่ ในการดำเนินการต่างๆ ที่เอื้ออำนวยให้กระทำการ ทุจริตได้

๑.๓ การตรวจพบการทุจริต มักจะตรวจพบได้ ช้า เพราะบางครั้งการทุจริตนั้น ไม่ส่งผลหรือ อาจจะไม่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวมที่ละน้อย

๒. ประเด็นปัญหาด้านข้อกฎหมาย

๒.๑ ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติ โดยตรงเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐใน คดีทุจริต คงมีเพียงแต่หลักการกว้างๆ เพื่อเป็น การจูงใจให้บุคคลแจ้งเบาะแสด้วยการให้เงิน รางวัลสินบน เช่น ระเบียบของคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่า ด้วยการตอบแทนผู้ทำคุณงามความดีในการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๑

มุ่งเน้นการกำหนดเงินสินบนในการชี้ช่อง แจ้ง เบาะแสด

๒.๒ กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลที่ ใกล้เคียงที่สุด ก็คือ พระราชบัญญัติคุ้มครอง พยานในคดีอาญา พ.ศ.๒๕๔๖ แต่ก็เป็นการ คุ้มครองพยาน คือ จะต้องได้เข้ามาเป็นพยานใน คดีอาญาแล้วเท่านั้น แต่มิได้ให้ความคุ้มครองแก่ บุคคลในชั้นก่อนการเข้ามาเป็นพยานใน คดีอาญา

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ต่างๆ เพื่อหาแนวทางในการวางมาตรการทาง กฎหมายในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในคดีทุจริต ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาถึงความหมาย สาเหตุ และ รูปแบบของการทุจริต รวมถึงอุปสรรคในการ ดำเนินคดีทุจริต

๒. เพื่อศึกษาถึงบทบาท หน้าที่ และ กฎหมายในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานรัฐที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในคดีทุจริต

๓. เพื่อศึกษาถึงมาตรการการให้ความ คุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในต่างประเทศ เพื่อนำมา พิจารณาและปรับใช้ในการวางมาตรการ คุ้มครองผู้ให้ข้อมูลของประเทศไทย

๔. เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของระหว่าง พยานกับผู้ให้ข้อมูล และมาตรการในการ คุ้มครองพยานกับมาตรการในการคุ้มครองผู้ให้ ข้อมูล

๕. เพื่อแสวงหาแนวทางในการวาง มาตรการในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐในคดี ทุจริต ตลอดจนจัดทำข้อเสนอแนะในเชิง

กฎหมายเพื่อให้มีการนำข้อเสนอแนะนี้ไปพิจารณาดำเนินการวางมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐในคดีทุจริตต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

ปัญหาและอุปสรรคของการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต หลักการที่สำคัญคือหลักเกณฑ์ของกฎหมายว่าด้วยการเปิดเผยข้อมูลหรือกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลไม่ชัดเจน มีการใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบ อันเป็นปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดิน รูปแบบการให้ข้อมูลและกระบวนการกำหนดหลักเกณฑ์ระหว่างการเป็นผู้ให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ชัดเจน ผู้ให้ข้อมูลไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอต่อการเป็นผู้ให้ข้อมูล ขาดการประชาสัมพันธ์ ทำการดูแลรับผิดชอบต่อผู้ให้ข้อมูลไม่ดีพอ เกิดความไม่ปลอดภัยและความไม่มั่นใจในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของผู้ให้ข้อมูล ควรมีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาวิจัยสนาม ประกอบการวิจัยเอกสารและในส่วนที่เป็นการวิจัยภาคสนาม ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

๒. นำข้อมูลและแนวคิดที่รวบรวมได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาสรุปเพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาของการศึกษา

๓. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ปรับปรุงแก้ไขภาษา และคำถามให้กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่ายสำหรับผู้ตอบ

๔. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยทดลองเก็บจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วจึงนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต ผลการวิจัยพบว่า

๑. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของกฎหมายคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในคดีทุจริตการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลมีความสำคัญเพราะบุคคลที่ารู้ได้เห็นการกระทำผิดอันเกิดจากการใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบบุคคลเหล่านั้นได้รับการโต้ตอบก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สิน ได้จึงต้องมีมาตรการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลโดยกำหนดเงื่อนไขสำคัญให้รัฐพิจารณาต่อไป

๒. กฎหมายคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริตในปัจจุบันสามารถคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลให้ได้รับความปลอดภัยได้ไม่เพียงพอทำให้ผู้ให้

ข้อมูลไม่ประสงค์ที่จะให้ข้อมูลแก่รัฐเนื่องจากกลัวเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน

๓. กฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในคดีที่มีความผิดทางอาญา และมีความผิดในการทุจริตตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.๒๕๔๖ ยังไม่มีความปลอดภัยต่อผู้ให้ข้อมูลเท่าที่ควร ควรปรับแก้ กรณีการคุ้มครอง ให้มีมาตรการที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์มากกว่านี้ และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงมาตรการการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล

๔. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๔ ควรชัดเจนเพื่อการปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง

๕. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการคุ้มครองช่วยเหลือพยาน พ.ศ.๒๕๕๔ ควรมีการเสนอคำตอบแทนผู้ให้ข้อมูลเพื่อเป็นแรงจูงใจมากกว่านี้ และควรเก็บข้อมูลให้เป็นความลับที่สุดเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ให้ข้อมูล

ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในคดีทุจริต

๑. หลักการและแนวคิดทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต ควรมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง เข้าใจความเป็นมนุษย์ให้มากกว่านี้ ที่สำคัญมาตรการทางกฎหมายต้องชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

๒. การกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต ควรเพิ่มความ

มั่นใจแก่ผู้ให้ข้อมูลว่าจะได้รับความปลอดภัย ทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกมีความสำคัญต่อคดีที่ตนเองเป็นผู้ให้ข้อมูลและควรจัดตั้งหน่วยงานสะดวกให้แก่ผู้ให้ข้อมูล และควรมีหน่วยงานเฉพาะด้านคอยดูแลให้การคุ้มครองตลอดเวลา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรากฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในคดีทุจริต

๑. ประเทศไทยควรมีกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต เนื่องจากเป็นประเทศระดับต้นๆของการเกิดคดีทุจริต การมีกฎหมายเฉพาะเรื่องจะช่วยแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในประเทศได้เป็นการจัดระบบการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลให้มีมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น

๒. กฎหมายเฉพาะเพื่อการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต ควรมีรายละเอียดความชัดเจนระหว่างการใช้ข้อมูลและวิธีปฏิบัติเพื่อครอบคลุมถึงความปลอดภัยต่อหน้าที่การงานชีวิตและทรัพย์สินตลอดจน ควรมีรางวัลค่าตอบแทนแก่ผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต

๑. การมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้คุ้มครองผู้ให้ข้อมูลหรือพยานคดีทุจริตส่วนใหญ่แล้วผู้ให้สัมภาษณ์จะยังไม่เคยได้รับหน้าที่เป็นผู้คุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต

๒. ปัญหาและอุปสรรคในการทำหน้าเป็นผู้คุ้มครองผู้ให้ข้อมูลหรือพยานคดีทุจริตเกิดจากผู้มีอิทธิพลจึงยากแก่การปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติแต่ไม่ตรงตามกฎหมายที่กำหนดไว้ และผู้บังคับบัญชาอาจมีคำสั่งไม่ชัดเจนเกิดการปัญหาและอุปสรรคในการทำหน้าที่คุ้มครองผู้ให้ข้อมูล

๓. กฎหมายที่บังคับใช้ในปัจจุบันเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลในคดีทุจริตเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการคุ้มครองเนื่องจากงบประมาณค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลมีน้อยไม่เพียงพอและยังขาดความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติหน้าที่กฎหมายที่บังคับใช้ไม่เด็ดขาดทำให้การดำเนินการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลไม่ชัดเจน

การอภิปรายผล

การให้ข้อมูลเป็นหลักการที่สำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดิน เพราะผู้ให้ข้อมูลถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นการเปิดเผยข้อมูลให้ปรากฏในสังคม ส่งผลให้กลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้เกิดการขับเคลื่อนเพื่อค้นหาความจริงให้ปรากฏต่อไปสำหรับการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริตพบว่าปัญหาและอุปสรรคจะเกิดจากมาตรการทางกฎหมายที่ไม่ชัดเจนเมื่อพิจารณามาตรการการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลอาจไม่ได้รับพิจารณาด้วยความเป็นธรรมเพราะผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นผู้พิจารณาเรื่องร้องทุกข์เป็นผู้มีส่วนได้เสียในเรื่องนั้นเสียเอง การกำหนดกระบวนการให้ความคุ้มครองควรเหมาะสมที่ทางส่วนราชการจะนำไปถือปฏิบัติ การจัดตั้งคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมเพื่อดูแลรับผิดชอบระบบคุณธรรมโดยทำหน้าที่ดูแลให้ความคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล โดยเฉพาะเจาะจงเพื่อให้เกิดความมั่นใจในความปลอดภัยของชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของผู้ให้ข้อมูล โดยอาจจะกำหนดมาตรการการให้คำตอบแทน รางวัล แก่ผู้ให้ข้อมูลคดีทุจริต คอยอำนวยความสะดวกเพื่อเป็นมาตรการสนับสนุนจูงใจให้มีการให้ข้อมูลอย่างกว้างขวางในสังคมต่อไป เช่น การ

ชดเชยความเสียหายแก่ผู้ให้ข้อมูลเป็นหลักการที่เป็นไปเพื่อการเยียวยาความเสียหายที่ผู้ให้ข้อมูลได้รับเพราะเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว คือ การให้สิทธิผู้ให้ข้อมูลเรียกร้องค่าเสียหายในเชิงลงโทษได้ตามกฎหมายอื่นโดยมีข้อพิจารณาจากพื้นฐานของนโยบายสาธารณะ และประโยชน์ของสังคมและส่วนรวม อันเป็นค่าเสียหายที่กำหนดขึ้นเพื่อการลงโทษผู้กระทำละเมิด และเพื่อป้องปรามมิให้เกิดการกระทำเช่นนี้อีก

ข้อเสนอแนะ

1. ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล กำหนดแนวทางการให้ความคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล กำหนดกฎเกณฑ์และดูแลการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการให้ข้อมูลแก่รัฐ
2. กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐต่างๆ เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่รับข้อมูลตามอำนาจหน้าที่อันอยู่ในความรับผิดชอบของตน โดยถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การให้ข้อมูลแก่รัฐที่คณะกรรมการกำหนด
3. กำหนดกระบวนการเปิดเผยข้อมูลให้ชัดเจน รายละเอียดข้อเท็จจริงที่นำมาเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงและเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐนั่นเอง
4. การเยียวยาความเสียหายของผู้ให้ข้อมูลแก่รัฐ ควรกำหนดสิทธิการเรียกค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดในเชิงลงโทษได้มีฐานในการคำนวณที่ชัดเจนเหมือนพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๕ คือให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการโต้ตอบจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นตามที่ศาลเห็นสมควร

๕. ควรกำหนดหลักเกณฑ์การให้ข้อมูลไว้เป็นการเฉพาะตามระบบการบริหารงานบุคคลที่มีอยู่แล้ว ใช้อย่างครอบคลุมถึงเจ้าหน้าที่รัฐประเภทอื่นด้วย

๖. ควรให้มีมาตรการทางกฎหมายที่ให้การคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลหลังจากสิ้นสุดคดี เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลอาจไม่ได้รับความปลอดภัย ควรหามาตรการดูแลผู้ให้ข้อมูลไปตลอดเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๗. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลเพื่อความมั่นใจ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในระบบกฎหมายไทยและส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การกระทำที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่รัฐ การกระทำที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยต่อสาธารณะ รวมทั้งการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมในสังคมไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมฝ่ายปกครอง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2548.

โกคิน พลกุล และชาญชัย แสวงศักดิ์. หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547.

วรพจน์ วิสรุตพิชญ์. หลักพื้นฐานของกฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการ

สอน คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.

โสภิตา วิระกุลเทวัญ และคณะ. วิรชนด้านคอร์รัปชั่น 5 กรณีศึกษาของผู้ทศวิชีวิตเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ส่วนรวม.

กรุงเทพมหานคร: ปาปรัส พับลิเคชั่น, 2548.

อุกฤษ มงคลนาวิน และคณะ. ปัญหากฎหมายสำหรับประชาชนเกี่ยวกับการร้องทุกข์. กรุงเทพมหานคร:

เอส แอนด์ พี

พริ้นท์, 2540.

อุดม รัฐอมฤต. รายงานวิจัยเรื่อง การแก้ไขปัญหาการทุจริตในระบบการเมืองและวงราชการไทย.

กรุงเทพมหานคร:

กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2544.

สาวตรี สุขศรี. การคุ้มครองปลอดภัยของพยานในคดีอาญา, วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 31 ฉบับที่ 3 (กันยายน 2547), :105-111.

พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ ๗

SSRU2016

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นตามกฎหมายว่า

ด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2554

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการคุ้มครองช่วยเหลือพยาน พ.ศ. 2554

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554

